תצוה

א. אין פסוק „ואתה הקרב אליך את אהרן אחיך גו׳ לכהנו לי״ [1], שטעלט זיך רש״י אויף די ווערטער „ואתה הקרב אליך״ און איז מפרש: „לאחר שתגמור מלאכת המשכן״.

דאַרף מען פאַרשטיין:

א) פון וואַנעט נעמט עס רש״י אַז דער ציווי למשה צו מאַכן אהרן ובניו פאַר כהנים מיינט, אַז ער זאָל דאָס טאָן (ניט גלייך, נאָר) „לאחר שתגמור מלאכת המשכן״?

די קשיא איז נאָך שטאַרקער: דעם ציווי „ועשית בגדי קדש גו׳״ פון קומענדיקן פסוק, און אַזוי אויך דעם ציווי „ואתה תדבר אל כל חכמי לב גו׳״ וואָס שטייט מיט אַ פסוק ווייטער, האָט דאָך משה געדאַרפט טאָן פריער (וואָרום דאָס איז דאָך אַ חלק פון מלאכת המשכן). היינט פאַרוואָס זאָל מען לערנען אַז דער ציווי „ואתה הקרב אליך״ איז אַנדערש פון די אַנדערע ציוויים; אַז זיין קיום זאָל זיין שפעטער, ערשט „לאחר שתגמור מלאכת המשכן״ [2]?

ב) מיט זיין פירוש „לאחר שתגמור כו׳״, איז דאָך רש״י נאָר מפרש ווען עס זאָל זיין דער „הקרב״. פאַרוואָס איז ער מעתיק (פאַרן פירוש) נוסף אויף דעם וואָרט „הקרב״ אויך די ווערטער „ואתה״ [3] און „אליך״? איז משמע דערפון אַז רש״י׳ס הוכחה צו מפרש זיין „לאחר שתגמור מלאכת המשכן״ איז טאָקע פון די ווערטער — „ואתה הקרב אליך״.

ב. מפרשים זאָגן [4], אַז רש״י מוז לערנען אַז דער קיום הציווי „ואתה הקרב אליך״ קומט „לאחר שתגמור כו׳״ — ווייל די הקרבה פון אהרן ובניו „לכהנו לי״ איז געווען דורך די בגדי כהונה (ווי עס שטייט מיט צוויי פסוקים ווייטער [5] „ועשו את בגדי אהרן לקדשו לכהנו לי״); ווי אויך דורך דעם חינוך אין די ימי המילואים (ווי עס שטייט ווייטער אין דער סדרה [6] — „וזה הדבר אשר תעשה גו׳ לקדש אותם לכהן לי״) — און דאָס איז דאָך געווען ערשט לאחר גמר מלאכת המשכן [7].

---

1) פרשתנו כח, א.

2) בגו״א כאן, שהחידוש שברש״י הוא „שאין ואתה דבוק אל הפרשה שלפנ״ז״ (וכנראה שמפרש שציווי זה (ואתה תצוה) הוא על עשיית המשכן, שהיא חלק מ־מלאכת המשכן). אבל ראה רש״י אמור (כד, ב) שהמשמעות ד„ואתה תצוה״ הוא „סופך לצוות כו׳״ (ושהציווי הוא על העלאת הנרות — שלאחרי גמר מלאכת המשכן).

ואף שהתלמיד לא למד עדיין פרש״י שבפ׳ אמור — הרי כותב שם רש״י „וכן משמע״, היינו שיכולים לדעת זאת גם בלי פירושו (ומה שאומרו שם, היינו רק בכדי לתרץ קושיא. עי״ש).

3) ולפי פירוש הגו״א (שבהערה הקודמת) י״ל, שזה שרש״י מעתיק תיבת „ואתה״ הוא בכדי להשמיענו, שהגם שמתיבת „ואתה״ (בוא״ו המוסיף) משמע שדבוק להפרשה שלפנ״, בכ״ז הפירוש הוא „לאחר שתגמור כו׳״.

4) ר״ם כאן. וראה גם גו״א כאן.

5) כח, ג.

6) כט, א.

7) ומה שרש״י אינו מעתיק התיבות „לכהנו לי״, ואינו מרמזם אפילו ב„וגו׳״ — אף שדרכו של רש״י בכ״מ הוא להעתיק (או לרמז עכ״פ ב„וגו׳״) גם התיבות שמהן היא ההוכחה לפירושו — י״ל (לפי פי׳ זה)

ס׳איז אבער שווער אזוי צו זאגן. ווייל [נוסף לזה וואס דאס פארענט־ פערט ניט די קשיא: פארוואס איז רש״י מעתיק אויך דעם וואָרט „אליך״ [8] לויט רש״י׳ס שיטה, איז דער „לכהנו לי״ פון אונזער פסוק און דער „לכהנו לי״ ביי עשיית בגדי כהונה (און אזוי אויך דער „לכהן לי״ פון פרשת המילואים), זיינען צוויי באזונדערע ענינים, וכדלקמן.

ג. אויף די ווערטער „לקדשו לכהנו לי״ וואס שטייען ביי „ועשו את בגדי אהרן״ [9], איז רש״י מפרש: „לקדשו להכניסו בכהונה ע״י הבגדים שיהא כהן לי ולשון כהונה שירות הוא. שנטריאה בלעז״.

זאגן מפרשים [10], אז רש״י איז דא מפרש צוויי ענינים: א) אז „לקדשו״ און „לכהנו לי״ זיינען ניט קיין צוויי ענינים, נאר „לכהנו לי״ איז דער אפ־ טייטש פון „לקדשו״ [10]. ב) אז „לכהנו לי״ מיינט ניט צו מאכן אים פאר א כהן (שם התואר) — וואָרום „לשון כהונה שירות הוא״, און דערויף לייגט זיך ניט דער אויספראך „צו מאכן אים פאר א משרת״ — נאר דער פירוש איז „להכניסו בכהונה״, אריינ־ ברייגען עם אין (דער פעולה פון) כהונה (שירות).

און די מפרשים זיינען מבאר אז דעם פירוש פון „לכהנו לי״ זאגט רש״י ערשט אין פסוק „ואתה תדבר גו׳ ״ — כאטש דער זעלבער לשון שטייט שוין פריער אין פסוק „ואתה הקרב אליך״ — ווייל דער עיקר וואס רש״י ווייל דא זאגן איז ניט דעם פירוש פון „לכהנו לי״, נאר אז דאס איז איין ענין מיט „לקדשו״: אז אין וואס באשטייט דער „לקדשו״ — אין „להכניסו בכהונה״; און זאגנדיק דעם לשון „להכניסו בכהונה״ (וואס דאס איז דער טייטש פון „לכהנו לי״), איז רש״י מוסיף „ולשון כהונה שירות הוא״, וואס דערמיט באווייזט ער אז „לכהנו לי״ מיינט ניט מאכן אים פאר א כהן, נאר „להכניסו בכהונה״, כנ״ל.

ס׳איז אבער ניט מובן:

א) דערפון גופא וואס רש״י דארף מוסיף זיין „ולשון כהונה שירות הוא״, בכדי צו באווייזן אז „לכהנו לי״ מיינט „להכניסו בכהונה״, איז דאך מוכח, אז ער נעמט עס אן פאר א חידוש [11] — האט ער במילא געדארפט זאגן דעם פירוש „להכניסו בכהונה״ מיט דער הוכחה „ולשון כהונה שירות הוא״ ביי די ווערטער „לכהנו לי״ וואס שטייען פריער — בכדי דער תלמיד זאל ניט

שכוונתו ב„ואתה הקרב אליך״ שמעתיק לפני פירושו הוא (לא לתיבות אלו, אלא) לכללות הענין. וע״ד פרש״י לקמן (כח, ו) ועשו את האפוד — דכוונתו לכללות הענין (דע־ שיית האפוד ואפילו — דהחושן!). וכ״מ.

8) בנוגע ל„ואתה״ — י״ל כבהערה הקודמת (או כנ״ל הערה 3).

9) רא״ם שם. וראה גם ש״ת.

10) ועפ״ז מובן מה שרש״י כותב ב־ פירושו „לקדשו״ — אף שלכאורה אינו מחדש בזה מאומה (שהרי זהו לשון הכתוב) — כי תיבת „לקדשו״ (שבפירושו) נמשכת ל„להכניסו בכהונה״, וכוונתו בזה היא לבאר ש„לקדשו״ הוא ע״י שיכניסו לכהונה, כ־ בפנים.

11) ובפרט שמתיבת „לי״ הדבוקה ל־ „לכהנו״, משמע שפירוש „לכהנו״ הוא לעשותו לכהן, שלכן הוזקק רש״י להוסיף „שיהא כהן לי״, כברא״ם שם. וכן משמע ממ״ש „לכהנו״ (בוא״ו) — ראה לקמן הערה 17.

האָבן קיין טעות[12] אין דעם פירוש פון די ווערטער וועז ער לערנט זיי צום ערשטן מאָל?

ב) אמת טאָקע אַז „לשון כהונה שירות הוא" — איז דאָך אַבער דער וואָרט „כהן" אומעטום אַ שם התואר אויפן מענטשן[13]. היינט פאָרוואָס זאָל מען ניט לערנען[14] אַז „לכהנו (לי)" מיינט — צו מאָכן אים[15] פאָר אַ כהן[16]?

איז דערפון מוכח, אַז די ווערטער „לכהנו לי" כשלעצמם, קען מען טאָקע אויך טייטשן צו מאָכן אים פאָר אַ כהן[17]. און דערפאָר איז רש"י ניט מפרש „לכהנו לי" אין פסוק „ואתה הקרב אליך", וואָרום דאָרט איז דער פירוש פון די ווערטער כפשוטם. און דאָס וואָס וויטער דאָרף רש"י יע מפרש זיין אַז „לכהנו לי" מיינט „לכהנכיסו בכהונה כו' שירות הוא כו' ", איז עס מצד דעם וויל דאָס שטייט צוזאַמען מיט „לקדשו", כדלקמן.

ד. אין „לקדשו לכהנו לי" וואָס שטייט ביי „ועשו את בגדי אהרן" איז רש"י'ן שוועך:

אויך אין פסוק „ואתה הקרב אליך גו' לכהנו לי" איז שוין משה נצטווה געווארן צו מאָכן אהרן ובניו פאָר כהנים — און דאָרט פאַרבינדט ניט דער פסוק דעם „לכהנו לי" מיט עשיית בגדי כהונה. ד. ה. אַז אויך אַן די בגדים האָט משה (געקענט און) געמאָכט זיי פאָר כהנים. היינט וואָס איז דער פירוש פון „ועשו את בגדי אהרן גו' לכהנו לי", אַז בכדי צו מאָכן אהרן'ען פאָר אַ כהן האָט מען געמוזט האָבן די בגדים?

בדוחק האָט מען געקענט פאַרענטפערן, אַז אויך „ואתה הקרב גו' לכהנו לי" פון אונזער פסוק מיינט אַז דאָס זאָל זיין דורך די בגדים. נאָר צום ערשטן זאָגט דער פסוק דעם עצם הענין (אַז ער זאָל מאָכן אהרן ובניו פאָר כהנים), און דערנאָך, וועז ער רעדט וועגן דעם ציווי אויף עשיית בגדי כהונה, איז ער מפרש ווי אַזוי דער ענין וועט אויפגעטאָן, אַז דער „לכהנו לי" וועט דורך די בגדים.

רש"י וויל אַבער אַזוי ניט לערנען [נוסף לזה וואָס דאָס איז אַ „דוחק"]. ווייל אויב שפעטער איז דער פסוק מפרש בלויז ווי אַזוי עס וועט אויפגעטאָן דער „לכהנו לי", אַבער דער „לכהנו לי" גופא איז דאָ דער זעלבער ווי אין פריערדיקן פסוק, האָט דאָן דער פסוק דאָ געדאַרפט שרייבן דעם זעלבן לשון ווי פריער. פאַרוואָס־זשע שטייט ביים ציווי ואתה הקרב בלויז „לכהנו לי" און ביי בגדי כהונה שטייט „לקדשו לכהנו לי"?

---

12) והרי הדברים ק"ו: אם גם לאחר שמפרשו צריך הוכחה ע"ז, הרי מכ"ש ש־כאשר אינו מפרש כלל, הרי בודאי יטעה התלמיד.

13) ראה ויגש מז — כב, כו. יתרו יט — כב, כד. (וצע"ק בקרא לך (יז, יח) ובת"א שם — דכהן שם קאי על שם — רש"י וישב לח, כד), וראה לקמן הערה 19.

14) ובפרט שכן משמע (לפי הרא"ם) גם מתיבת „לי" (ומ„לכהנו" בוא"ו), כנ"ל הערה 11.

15) וכמו „יהי כהן" (רש"י שמות ד, יד).

16) וגם: מה מחדש רש"י במ"ש „ע"י הבגדים", והרי מפורש בכתוב ש„לקדשו לכהנו לי" הוא ע"י „ועשו בגדי קדש"?

17) כפשטות הלשון „לכהנו" (בוא"ו), ולא „לכהן". וראה חזקוני (כח, א), שהוא"ו ד„לכהנו" הוא וא"ו יתירא.

איז דערפון געדרונגען, אז דורך די בגדים טוט זיך אויף א נייע, א גרעסערע זאך ווי דורך "הקרב גו' לכהנו לי". דעריבער איז רש"י מפרש "לקדשו להכניסו בכהונה ע"י הבגדים כו'", אז דורך די בגדים[18] טוט זיך אויף — "לקדשו להכניסו בכהונה", כדלקמן.

ה. כאמור לעיל (ס"ג), איז דער וואָרט "כהן" (ניט קיין שם ע"ש הפעולה[19] וואָס זאל מיינען: דער וואָס איז משרת, נאָר) א שם התואר וואָס באַצייכנט א געוויסן סוג מענטשן וואָס האָבן אין זיך א געוויסע מעלה צוליב וועלכע זיי זיינען שייך צו כהונה, שירות (ער איז א משרת): לאחרי ווי אהרן ובניו זיינען נמשח געוואָרן לכהונה, ווערן זיי און זייערע קינדער עד סוף כל הדורות גערופן מיטן נאָמען "כהנים", און פאַר דעם — האָט מען די בכורים גערופן "כהנים".

און כשם ווי דער נאָמען "כהנים" פאַר זרעו של אהרן איז ניט קיין שם הפעולה, נאָר א שם התואר והמעלה [וואָס דערפאַר ווערן אַלע בני אהרן גערופן "כהנים", אויך די וואָס זיינען ניט נתחנך געוואָרן[20] לעבודה[21], און אפילו אַזעלכע וואָס זיינען פסול צו עבודה[22]], אַזוי איז אויך דער פריערדיקער נאָמען "כהנים" פאַר בכורים געווען א שם התואר והמעלה[23].

און דאָס איז דער חילוק פון "לכהנו לי" וואָס שטייט ביי "ואתה הקרב אליך" צו "לקדשו לכהנו לי" וואָס ווערט אויפגעטאָן דורך "בגדי אהרן": צום ערשטן איז משה נצטווה געוואָרן צו אויסטיילן אהרן ובניו פון אַלע אַנדערע.

18) ועפ"ז מובן מה שרש"י מוסיף "ע"י הבגדים".

19) ומ"ש רש"י לעיל (ויגש מז, כב) "כל לשון כהן משרת לאלקות הוא", בהכרח לומר, שהשם משרת כאן הוא שם התואר דהאדם* (האדם הוא מסוג משרת) ועד שגם הקטנים, שמצד מצבם בהוה אינם ראויים לשרת [מכיון שלאחר שיגדלו יהיו ראויים לשירות] נקראים (הם גם עכשיו) "כהנים" (רש"י ר"פ אמור).

ויתירה מזו מצינו, שגם נשים נקראו "כהנות" [ברכות מד, א. משנה סוף יבמות. ועוד — אלא שי"ל ש"לשון תורה לעצמה כו'" (ע"ז נח, ב. חולין קלו, ב)], אף שלעולם לא יהיו ראויות לשרת — כי לאחר שנבחרו אהרן ובניו לשרת כו', נעשה השם "כהן" תואר לכל זרע אהרן (גם בנות אהרן).

*) ועפ"ז יומתק ההמשך בפרש"י "חוץ מאותן שהם לשון גדולה כו'" — דהחילוק הוא רק בזה שהוא לי גדולה (ולא שירות), אבל לא דשם התואר ושם הפעולה.

20) ראה רמב"ם הל' כלי המקדש פ"ה הט"ז (ממנחות נא, ב): אין הכהן עובד תחלה . . עד שיביא עשירית האיפה כו'. וראה גם רש"י צו ו, יג.

21) ובמכ"ש מקטנים (ראה לעיל הערה 19) אף שאינם שייכים לשרת, משא"כ גדולים, שגם טרם שנתחנכו יכולים הם (להתחנך —) להביא עשירית האיפה וכו'.

ונוסף לזה (בדרך ההלכה): כהן שעבד טרם שהביא עשירית האיפה עבודתו כשרה (רמב"ם שם), משא"כ טרם שהביא ב' שערות (רמב"ם שם הט"ו).

22) ראה פרש"י ר"פ אמור, שרק חללים מתמעטין מ"הכהנים", אבל בעלי מומין, אף שבאם הי' נאמר רק "הכהנים" לא היו במשמע, מ"מ לאחר שנאמר גם "בני אהרן" אינם מתמעטין מ"הכהנים". וראה לקמן הערה הב' (בשוה"ג) להערה 28 (ואפילו בנוגע לחללים, כתב הרמב"ם הל' ביאת מקדש פ"ו ה"י, שעבודתו כשרה לשעבר. ואכ"מ).

23) ומ"ש רש"י יתרו (יט, כב) "שהעבודה בהם", י"ל שזוהי רק הוכחה למה שהם כהנים בעצם, כנ"ל הערה 19.

גם י"ל, שכוונת רש"י שם היא לפרש החידוש שב"וגם הכהנים גו' יתקדשו" — דלכאורה: מהיכי תיתי לומר שהבכורות (הכהנים) יהיו מותרים לעלות — ועז"מ פרש: "שהעבודה בהם", דמכיון שהם

דערע אידן[24] און מאַכן זיי פאַר (א סוג פון) כהנים; און דערנאָך איז ער אָנגעזאָגט געווארן „לקדשו לכהנו לי", אז (לאחרי ווי זיי וועלן שוין זיין „כהנים"[25]), זאָל ער זיי (דורך די בגדים[26]) הייליקן און אריינברענגען אין כהונה[27], אין „שירות", ד. ה. אריינפירן זיי אין דער עבודה פון כהונה.

עובדים את עבודת המקום*, הי' מקום לחשוב שמותרים כו'. ועפ"ז יובן מה שרש"י מעתיק גם תיבת „וגם", וכן ב־פירושו — „ואף".

24) כלשון הכתוב „מתוך בני ישראל". וע"פ מ"ש בפנים, יומתק מה שבפסוק ג' (וכן לקמן כט, א) לא נאמר „מתוך בנ"י" — כי ההבדלה מבנ"י היתה כבר לפנ"ז.

25) ע"פ מ"ש בפנים, יומתק לשון רש"י (כט, לה) „לא נתמלאו ידיהם להיות כהנים ועבודתם פסולה" — דלכאורה: זה שעבודתם פסולה, תוצאה ומסובב הוא מזה שאינם כהנים, ומכיון שכבר כתב „לא נתמלאו כו' כהנים" הרי במילא שמעינן שעבודתם פסולה, ול"ל לרש"י להוסיף זאת בפירוש — אלא בזה מבאר שכוונתו ב„לא נתמלאו כו' להיות כהנים" הוא לענין השירות, מה שעבודתם פסולה. ומ"ש „להיות כהנים" — ראה הערה הבאה.

26) וי"ל, שגם ענין הכהונה „לשון שירות" [שנעשתה ע"י הבגדים (וע"י ה־חינוך למילואים)], היא [לא רק ענין של

---

*) ואף שלכאורה הכתוב עצמו מבאר זה „הנגשים אל ה' " — י"ל, שהוקשה לי' לרש"י: הרי גם מתיבת „הכהנים" עצמה מובן שהם משרתים ונגשים לה', ומאי קמ"ל בההוספה „הנגשים אל ה' "? וכן מפרש שהכתוב מחדש ב' ענינים (ובסדר דלא זו אף זו): וגם הכהנים (שם התואר, הם) הבכורות (שמעלתם היא רק זה) „שהעבודה בהם" (גם שאינם עובדים בפועל. ואח"כ מוסיף חידוש גדול יותר) הנגשים אל ה' להקריב קרבנות (גם אלו הנגשים להקריב בפועל) אף הם לא יסמכו כו'.

ו. ע"פ הנ"ל, אז דער פירוש פון „לכהנו לי" אין פסוק „ואתה הקרב אליך" איז צו מאַכן אהרן ובניו פאַר כהנים — ניט ווי „לקדשו לכהנו לי" ביי די בגדים [ועד"ז „לקדש אותם לכהן לי" וואס שטייט ביי די מילואים] וואס מיינט אריינפירן זיי אין דער עבודה פון כהונה, איז פאַרשטאַנדיק, אז מצד דעם „הקרב גו' לכהנו לי" אליין, האָט מען געקענט לערנען אז משה איז נצטווה געווארן צו מאַכן זיי גלייך פאַר כהנים; און רש"י'ס הכרח צו לערנען „לאחר שתגמור מלאכת ה־משכן" איז פונעם לשון „ואתה הקרב אליך", און ווי דער דיוק לעיל ס"א. איז דער ביאור אין דעם:

פאַרוואָס שטייט ביים ציווי צו משה'ן (ער זאָל מאַכן אהרן ובניו פאַר כה־נים) „ואתה הקרב אליך"[28], אז משה

פעולה (בדוגמת מעלת „הנגשים אל ה' להקריב קרבנות" על „הבכורות שהעבודה בהם" — ראה לעיל הערה 23 בשוה"ג) אלא שעי"ז ניתוספה ג"כ מעלה בהאדם] דרגא בהאדם — „לקדשו"; גם כהונה זו היא (לאחרי שנכנס לכהונה) שם התואר לזרעו של אהרן לאחר החינוך בימי המי־לואים (ע"ד המבואר לעיל הערה 19 בנוגע לכהונה בכלל), וקודם שנתחנכו אינם נק־ראים „כהנים" בנוגע לענין זה. וראה לקמן הערה הב' (בשוה"ג) להערה 28.

ועפ"ז יומתק לשון „לכהנו" (בוא"ו) — שמשמעותו הוא (כנ"ל הערה 17) שהאדם יהי' כהן, אף שלשון כהונה (כאן) ענינה שירות — כי גם זה נעשה דרגא וענין באדם. וכלשון רש"י „שיהא כהן לי". וכן לקמן כט, לה „להיות כהנים".

ולהכניסו בכהונה (ולא לעשותו כהן) — כי החידוש בלקדשו לכהנו לי הו"ע השירות, אלא שעי"ז בא במילא גם שם תואר לאדם (משא"כ לכהנו לי שבפסוק הקודם, שכל ענינה הוא תואר בהאדם — ראה לעיל הערה 19).

27) דלכאורה „אליך" — מיותר. יתרה מזו — בסתירה להמשך „לכהנו לי".

זאָל זיי דערנעענטערן צו זיך — איז עס ווייל משה איז שוין דאָ געווען אַ כהן [28]. און דערפאַר האָט עם דער אויבערשטער געזאָגט „ואתה הקרב אליך את אהרן ואת בניו גו׳ לכהנו לי״, אַז ער זאָל דערנעענטערן אהרן ובניו צו זיך, אַז אויך זיי זאָלן זיין כהנים [29].

28) ראה רש״י פרשתנו כט, כד: „ומשה כהן״. ולא מסתבר לומר (ע״ד הפשט) שנעשה כהן רק למשך ימי המילואים (היינו שנענש ולא ניתנה לו כהונה — רש״י שמות ד, יד — ואח״כ ניתנה לו למשך ימי המילואים ואח״כ שוב נלקחה ממנו!) — ומסתבר שלאחר ימי המילואים פסקה ממנו כהונה. ובלאה״כ משמע כן — שהרי נטילת כהונה ממשה קשורה ב„הוא (אהרן) יהי׳ כהן״ — רש״י שם, וזה התחיל בסוף ימי המילואים. או י״ל דס״ל כהמ״ד (זבחים קב, א) שלא פסקה כהונה אלא מזרעו של משה. ומ״ש רש״י (שמות שם) „ואתה לוי״, כוונתו בנוגע לסיומו שם „בניו יקראו על שבט הלוי״*. ומ״ש רש״י (אמור כא, כב) „שהותרו לזר שאכל משה בשר המילואים״ — כבר עמדו על זה מפרשי רש״י שם, עיי״ש**.

וראה לקו״ש חל״ב ע׳ 28 ואילך.

29) ראה עד״ז ראב״ע כאן.

*) ראה בארוכה לקו״ש חכ״ו ע׳ 2 (הערה 16). בביאור פרש״י (שמות א, כא) „בתי כהונה ולוי״ — ששניהם (כהונה ולוי׳) קאי על משה (שהרי אהרן נולד לפני ש„ותחיין את הילדים״). וכוונתו ב„כהונה ולוי״ הוא — למשה ולבניו, או לשני זמנים שהיו במשה עצמו, וממה שמקדים כהונה ללוי׳ מוכח שהי׳ כהן גם לפני ימי המילואים.

**) ואולי י״ל, שכהונת משה, מכיון ששימש בחלוק לבן, לא הי׳ בה הענין ד„לקדשו לכהנו לי״ ולכן נחשב לזר לגבי כהונה זו (ראה לעיל הערה 22). ועפ״ז יומתק הקס״ד שבעל מום מותר באכילת קדה״ק (אף שפשוט שזר שאינו מזרע אהרן אסור בהם), כי גם בע״מ, אף שהוא פסול לעבודה (שירות), יש בו התואר דכהונה, ולא לקדשו לכהנו לי לשון שירות.

ס׳איז אָבער נאָך ניט מובן:

א) אויך ווען עס זאָל ניט שטיין „ואתה הקרב אליך״, נאָר בלויז „לכ־הנו לי״, וואָלט לכאורה געווען קלאָר דער פירוש פון ציווי. צוליב וואָס איז דער פסוק מדגיש „ואתה הקרב אליך״?

ב) די קשיא איז נאָך שטאַרקער: די מעלה המיוחדת פון משה׳ן איז דאָך באַשטאַנען (ניט אין דעם ענין הכהונה, נאָר) אין אַנדערע ענינים, צו וועלכע כהנים האָבן לכאורה קיין שייכות ניט. [און ווי געלערנט פרי־ער אין פרשת יתרו [30], אַז בלויז משה האָט געקענט עולה זיין בהר, אָבער „הכהנים גו׳ יתקדשו גו׳״]. איז פאַר־וואָס זאָל אויף „לכהנו לי״ געזאָגט ווערן „ואתה הקרב אליך״, וואָס ווייזט אַז דורך זייער ווערן כהנים ווערן זיי ווערן נאָענט צו מדריגת משה?

דערויף איז רש״י מפרש „לאחר שתגמור מלאכת המשכן״:

וועז אהרן ובניו וואָלטן געווארן כהנים פאַרן גמר מלאכת המשכן, אַפי־לו אויב זיי וואָלטן מקריב געווען קרבנות (ווי די בכורים וואָס האָבן געטאָן די עבודה, כאָטש ביי זיי איז ניט געווען קיין בגדי כהונה), וואָלט טאָקע דערויף ניט געקענט געזאָגט ווערן „ואתה הקרב אליך״, וואָרום אויך די „כהנים הנגשים אל ה׳ — להקריב קרבנות״ [31] זיינען געווען אַ „מחיצה לעצמם״ און האָבן ניט גע־טאָרט צוגיין (ניט נאָר צום אָרט וואו משה איז געשטאַנען, נאָר) אַפילו צום

30) יט — כב, כד.

31) ראה רש״י שם, כב. וראה לעיל הערה 23 בשוה״ג.

אָרט וואו אהרן איז געשטאַנען[32]. אָבער „לאחר שתגמור מלאכת המשכן", וואָס די כהנים וועלכע טוען די עבודה גייען דאָך אַריין אין משכן, אין דעם אָרט וואו משה פלעגט אַריינגיין הערן דעם דיבור השם[33]; איז הגם אַז צום וועלן ראוי צו טאָן די עבודה בפועל האָט מען געמוזט אָנקומען צו די בגדי כהונה (כנ"ל ס"ה), וויבאַלד אָבער אַז אויך דער „לכהנו לי" פאַר דעם איז דאָך ענינו ומעלתו[34] צו טאָן די עבודה אין משכן (מער ניט וואָס ס'האָט געפעלט דער ענין בפועל — ובדוגמת כהנים איצטער, אַדער — איידער זיי זיינען נתחנך געווארן לעבודה), וועט דערפאַר געזאָגט אויף דעם „ואתה הקרב אליך".

ז. ע"פ הנ"ל, אַז אויך דער „לכהנו לי" — וואָס מיינט דער עצם ענין הכהונה — איז געווארן ערשט „לאחר שתגמור מלאכת המשכן", וועט וועלן פאַרענטפערט אַ קשיא בדין:

דער דין איז, אַז אַ כהן ששימש לע"ז טאָר ניט משמש זיין אין מקדש[35]. וועלט דאָ די שאלה: אהרן האָט דאָך געבויט אַ מזבח פאַר דעם עגל[36] [וואָס שיטת רש"י[37] איז, אַז ביים בויען אַ מזבח פאַר דעם אויבערשטן דאַרף זיין „תחלת עשייתו לשמי", און לויט דעם קומט אויס, אַז דאָס בויען אַ מזבח איז אַן ענין פון „שימש"[38]. איז אמת טאָקע, אַז אהרן'ס כוונה ביי „ויבן מזבח" איז געווען בכדי „לדחותם"[39], אָבער בפועל האָט ער דאָך געבויט דעם מזבח „לפניו", פאַר דעם עגל — היינט ווי האָט ער דערנאָך געמעגט טאָן די עבודה אין משכן[40]?

אָבער לפי הנ"ל, אַז אהרן ובניו זיינען געווארן כהנים ערשט לאחרי גמר מלאכת המשכן, וועלט עס פאַרענטפערט בפשטות: דער דין פון כהן ששימש לע"ז כו' איז דוקא אויב אין דער צייט ששימש איז ער געווען אַ כהן, און וויבאַלד אַז בעת'ן בויען דעם „מזבח לפניו" איז נאָך אהרן קיין כהן ניט געווען, איז ער ניט געווען אין כלל פון „כהן ששימש כו'".

ח. פון די ענינים פון „יינה של תורה" וואָס אין דעם פרש"י:

כשם ווי משה רבינו, כאָטש ער איז געווען דער רועה פון אַלע אידן פון זיין דור, און אויך פון אַלע שפּעטערדיקע דורות[41], איז ער פונדעסטוועגן נצטווה געווארן „ואתה הקרב אליך

---

32) רש"י שם, כד.
33) תרומה כה, כב. רש"י שם.
34) ראה לעיל הערה 19.
35) מנחות קט, א. וכ"ה גם בדרך הפשט, שהרי דין זה יליף שם מקראי. וראה רש"י מ"ב כג, ט.
36) תשא לב, ה.
37) יתרו כ, כא.
38) בדוגמת שחיטה, דאף שכשירה בזר, מ"מ לדעת רב ששת (מנחות שם) גם כשחט לע"ז אין קרבנו ריח ניחוח. ואפילו לדעת ר"נ שם, הרי כתב הרמב"ם (הל' ביאת מקדש פ"ט הי"ג) שגם השוחט לע"ז ואפילו בשוגג — לכתחלה לא יעבוד.
39) רש"י תשא שם.
40) ואף שהדין דלא ישמש כו' הוא מדברי קבלה, שנתחדש לאחר זמן — הרי פשוט שח"ו לומר על אהרן הכהן שהי' בו ענין כזה שלאחר זמן יהי' כהן נפסל על ידו. ולהעיר ממחז"ל ש„מלבישין לעת"ל" (יומא ה, ב) וראה ג"כ סנה' (צ, ב), ועוד.
41) ראה זח"ג רעג, א. וראה גם תניא פמ"ד: אפס קצהו . . מאיר לכללות ישראל בכל דור ודור כו'.

את אהרן וג' מתוך בני ישראל לכהנו לי" — "מתוך בני ישראל" גופא האט ער (ע"פ ציווי ה') דערגענטערט צו זיך אהרן ובניו, אז זיי זאלן טאן (שפעטער, נאכן נתחנך ווערן בכהונה) די עבודה אין משכן פאר אלע[42] אידן,

עד"ז איז אויך ביי "אתפשטותי' דמשה שבכל דרא ודרא"[43], די נשיאי ישראל[44] פון יעדן דור, ביז צו כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו, אז הגם ענינו של נשיא איז צו משפיע זיין פאר אלע אידן[45], ובלשון רש"י[46] "הנשיא הוא הכל" [וואס דערפאר ווערן זיי אנגערופן "ראשי אלפי ישראל", בדוגמת א ראש, וואס ער איז משפיע חיות צו אלע אברים, ביז אפילו צו צפרנים[47]],

איז אבער פאראן די הנהגה פון "ואתה הקרב אליך גו' מתוך בני ישראל", אז צו די וואס גייען "בדרך ישרה אשר הורנו מדרכיו כו'"[48] האט דער רבי זיך אפגעגעבן ביחוד[49], ער האט זיי מקרב געווען און דערהויבן ביז "אליך", געגעבן זיי זיינע כחות און זיי אריינגענומען אין דעם "חיל ה' "[50], בכדי זיי זאלן מפיץ זיין תורתו וכו' צו אלע אידן (ווי די כהנים, וואס דורך "הקרב אליך", האבן זיי באקומען דעם כח פון משה'ן צו טאן די עבודה פאר כל ישראל).

און וויבאלד אז אלע ענינים זיינען בהשגחה פרטית, ובמיוחד ווען עס האנדלט זיך ווען בני ישראל, און די השגחה פרטית האט אויסדערווייל אט די אידן צו ווערן דעם רבי'נס תלמידים וכו', מיט וועלכע ער דארף זיך אפגעבן ביחוד ע"פ תורה[51], קומט דאך במילא אויס, אז דער "ואתה הקרב אליך" איז ע"פ ציווי ה' (בדוגמת "ואתה הקרב" ביי משה רבינו).

ט. זיינען אבער פאראן אזעלכע וואס טענה'ן, אז זיי האלטן נאך פאר דער עבודה פון "בגדי כהונה" און "חינוך למילואים" — ובפרט אז "ידע אינש בנפשי'", און ס'קען זיין אז ער איז דורכגעפאלן אין כו"כ ענינים און האט זיך ניט גענומען ווי עס פאסט פאר א תלמיד פון א נשיא ישראל — היינט ווי קען ער האבן א שייכות וקירוב צו משה שבדורו, בעת ער איז ר"ל "מחולל מן הכהונה"?

אויף דעם זאגט רש"י, אז אפילו א כהן וואס בפועל קען ער איצטער ניט טאן די עבודה [צי ווייל אים פעלט דער חינוך לכהונה, אדער ווייל ער איז א "בעל מום" צי א "חלל"],

42) ראה רש"י במדבר ג, יב: שיהיו ישראל שוכרין אותן כו'.
43) זהר שם. תקו"ז תס"ט. ועוד.
44) ראה תקו"ז שם: בכל צדיק וחכם. וראה גם ב"ר פנ"ו, ז.
— ומ"מ ישנו ה"אתפשטותא כו'" גם בכאו"א מישראל (ראה בהנסמן בהערה 41), וכמ"ש בתקו"ז שם — "עד שתין רבוא" (היינו כללות הדור — ראה שם ובזהר שם). וי"ל שע"י ה"צדיק וחכם" נמשך אח"כ בכל ישראל.
45) ראה בארוכה לקו"ש ח"ד ע' 1050 ואילך ע' 1315.
46) חקת כא, כא. — להעיר מרמב"ם הל' מלכים (פ"ג ה"י): לבו (דמלך) הוא לב כל קהל ישראל — ראה לקו"ש חי"ז ע' 133 הערה 59. וראה לקו"ש חי"ט ע' 165 ואילך. חל"ג ע' 135 ואילך.
47) ראה תניא פ"ב.
48) אגה"ק סכ"ו.
49) ראה לקו"ד ח"ב רצא, א. וראה גם אגה"ק סו"ס זך וביאורו.

50) לשון הרמב"ם סוף הל' שמיטה ויובל. וראה שם: ולא שבט לוי בלבד אלא כל איש ואיש כו'. וראה שיחת שמח"ת תרס"א (נדפסה בסה"ש תש"ב ע' 141 ואילך) ע"ד היוצא למלחמת בית דוד. עי"ש.
51) ראה לקו"ד שם.

איז ער סיי ווי אַ כהן, און משה גיט אים זייגע כחות, וואָרום אויך לגבי אים שטייט "ואתה הקרב אליך".

— וועלן אויס "כהן" קען ער ניט; דאָס איז לגמרי ניט תלוי אין זיין בחירה. זיין בחירה באַשטייט נאָר אין דעם, צי ער זאָל ממלא זיין תפקידו, אָדער ח"ו ניט. אָבער זיין תפקיד ליגט אויף עם!

ובמילא האָט ער דעם זכות און די אחריות צו [מתקן זיין זייגע "מומים", אַראָפנעמען דעם "חילול", אָנטאָן די "בגדי כהונה" וכו', און] טאָן די עבודה — ביז צו טאָן די עבודה פאַר אַלע אידן, דורך ברענגען צו זיי דעם אור פון תומ"צ צוזאַמען מיטן מאור שב־תורה, און מאַכן אויך זיי פאַר "כהנים".

י. דער יצה"ר איז דאָך אָבער אַ "קלוגינקער" [52], טוט ער זיך אָן אין אַן איצטלא פון "ענוה" און הויבט אָן אייַ־טענה'ן: דו זאָגסט דאָך אַליין אַז דו האָסט נאָך געניג אַרבעט מיט זיך אַליין — סיי אין "סור מרע", אויס־היילן די מומים און באַפרייען זיך פון חילול; און סיי אין "ועשה טוב", אַנ־טאָן די בגדי כהונה און נתחנך ווערן לכהונה — איז אויב "סמוך לפלטין שלך לא כבשת" [53], היינט ווי קענסטו טראָכטן וועגן אַ צווייטן אידן? ווי וועסטו — וויסנדיק ווער דו ביסט — קענען פועל זיין אויף עם?!

דערויף זאָגט רש"י "לאחר שתגמור מלאכת המשכן": משה רבינו האָט שוין פאַרענדיקט די מלאכת המשכן פאַר יעדער אידן און אויפגעטאָן דעם "ושכנתי בתוכם, בתוך כאו"א מישראל" [54]; וואָס מען מאַנט פון דיר איז אויפצוטאָן אין דעם צווייטן אידן ניט אַ נייעם ענין, נאָר מגלה זיין דעם "משכן" וואָס איז שוין פאַרטיק בתוכו (און אויך דאָס, דעם גילוי ה־משכן, דאַרפסטו טאָן ניט מיט דייגע כחות נאָר בכחו של משה, כנ"ל ס"ח).

און דעריבער איז אַ דבר ברור, אַז אויב נאָר דו וועסט זיך ניט לאָזן פאַרפירן פון די פיתויי היצר און טאָן דיין תפקיד, וועסטו זיכער מצליח זיין, אין דיין אַרבעט, ביז צום מגלה זיין דעם משכן דאקרי מקדש [55] וואָס ביי יעדער אידן.

וואָס דאָס וועט ממהר זיין און מקרב זיין דעם גילוי פון דעם מקדש (הכללי) כפשוטו (דער בית המקדש השלישי), וואָס אויך דער מקדש איז שוין פאַרטיק און ער דאַרף בלויז אַראָפקומען און נתגלה וועלן למטה [56], בביאת משיח צדקנו, בקרוב ממש.

(משיחת ש"פ תצוה תשכ"ז)

---

52) ראה היום יום ע' סד.

53) תוד"ה כיבוש יחיד — ע"ז כא, א. מספרי ס"פ עקב. וראה גם סנה' יח, א וש"נ (בנוגע להלכה): קשוט עצמך ואח"כ קשוט אחרים.

54) נסמן בלקו"ש ח"ג ע' 906.

55) עירובין ב, א.

56) רש"י ותוס' סוכה מא, סע"א. רש"י ר"ה ל, סע"א. זח"א כח, א. ועוד. וראה גם תנחומא נח, יא. ועוד.